

Un pas endavant cap a Europa

Ningú no dubta de la importància que ha pres el procés de convergència cap a Europa dels ensenyaments universitaris encetat els darrers anys. Les universitats catalanes ja han participat de manera activa en diverses experiències i, fent bon ús de la seva autonomia, també han emprès pel seu compte múltiples iniciatives per tal d'assegurar la viabilitat de la convergència europea. Trobant-nos a les portes del curs 2004-2005, l'horitzó del 2010 ja no és un referent llunyà, sinó força proper, per al qual cal estar preparats. Per això, a Catalunya el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació ha proposat a totes les universitats fer un pas més per mitjà del plantejament d'un pla pilot, que disposarà d'un finançament específic en el cas de les universitats públiques.

Com a objectiu fonamental, el pla pilot pretén augmentar la qualitat de l'ensenyament universitari a Catalunya. No es tracta d'acostar-se a Europa obeint una moda o per meres raons de proximitat geogràfica, sinó que cal aprofitar aquesta ocasió per millorar la formació que les nostres universitats ofereixen a la societat. Aquestes millores han d'obrir el camí a l'adopció d'un sistema de titulacions de grau i de postgrau comparable a tota la Unió Europea, que impulsi el progrés de les persones i faciliti la incorporació dels nostres graduats a un món professional que, a hores d'ara, té un espai econòmic, social i cultural molt més ampli.

Com saben molt bé totes les persones que coneixen el món universitari, els canvis que ens demana el procés de convergència amb Europa són d'una magnitud notable i les mesures d'adequació que requereixen les estructures acadèmiques de les nostres universitats no es poden improvisar. Molts experts parlen d'un canvi de paradigma en els

processos pedagògics, segons el qual cal passar de metodologies basades en l'ensenyament a altres de basades en l'aprenentatge, en què la participació activa dels estudiants resulta crucial. La formulació d'un pla pilot és deguda, doncs, a la necessitat de continuar avançant en l'assaig efectiu de les noves metodologies de treball, mentre es concreta el marc normatiu amb què hauran de treballar les nostres institucions universitàries. El mecanisme formal a què recorre aquest pla és l'atorgament d'un títol propi per part de les universitats, títol que serà acreditat per **AQU Catalunya** i que, malgrat que no supleix el títol oficial corresponent, reflecteix l'assoliment de les competències i habilitats pròpies de cada titulació en una disciplina determinada. No obstant això, no cal dir que l'interès d'aquesta experiència es troba en els seus aspectes materials i en l'avenç que ja comporta el sol fet de posar-s'hi a treballar.

Aquest pla pilot no constitueix un punt d'arribada, sinó una nova experiència que vol enriquir i facilitar la preparació de les nostres universitats per al repte europeu. Es tracta d'afavorir la implantació efectiva de les futures titulacions de forma gradual. Caldrà fer encara molta feina i, tot i que el procés de convergència constitueix una aposta estratègica de la Generalitat de Catalunya, no serà possible tirar-lo endavant sense la complicitat, la il·lusió i l'esforç conjunt de les universitats i, en particular, del professorat, del personal d'administració i serveis i, molt especialment, dels estudiants, que en són els veritables protagonistes.

Ramon Vilaseca i Alavedra,
director general d'Universitats

Sumari

■ Pàgina 2

Pla pilot d'adaptació de les titulacions a l'Espai europeu d'ensenyament superior

■ Pàgina 3

La Guia general per a l'adaptació de les titulacions a l'Espai europeu d'ensenyament superior, una oportunitat per augmentar la qualitat

■ Pàgina 4

Medicina, Psicologia i Enginyeria Química: programa DISSENY

■ Pàgina 5

Les universitats opinen sobre l'estructura de les noves titulacions

Especial cinquè aniversari
5 anys d'elButlletí!

Josep Ribas, responsable de Prospectiva Universitària i de Qualitat (DGU)

Pla pilot d'adaptació de les titulacions a l'Espai europeu d'ensenyament superior

Un dels grans reptes del sistema universitari català és la integració progressiva de les universitats a l'Espai europeu d'ensenyament superior (EEES) abans de la data límit del 2010. La gran majoria de països i universitats europeus han iniciat la reforma dels seus sistemes tradicionals d'ensenyament superior per adaptar-los als requeriments que estableixen la Declaració de Bolonya i les declaracions complementàries posteriors. En aquesta línia, la majoria de sistemes d'ensenyament superior europeus estan treballant i experimentant els criteris i mecanismes per facilitar l'adopció d'un sistema comparable de titulacions universitàries que possibiliti tant la mobilitat acadèmica com la dels graduats en la seva vida professional, per tal de promoure així la cohesió europea. Es pretén, alhora, incrementar la qualitat de la formació superior amb vista a millorar el manteniment i la transmissió dels coneixements i la formació personal, que habiliti una transició més fàcil al mercat laboral dels nous titulats i que, d'altra banda, faci que les universitats europees esdevinguin més atractives i de més qualitat a escala internacional.

En aquest context, per al nostre país la Llei d'universitats de Catalunya (LUC) estableix que el DURSI i les universitats catalanes impulsaran les adaptacions curriculars necessàries per a la implantació, a Catalunya, de titulacions estructurades en el marc europeu d'ensenyament superior.

Pla pilot d'adaptació de les titulacions a l'Espai europeu d'ensenyament superior

Amb aquesta finalitat, el DURSI impulsa un pla pilot per a l'adaptació progressiva de les titulacions a l'EEES en el marc del sistema universitari català a partir del curs 2004-2005, amb la participació d'**AQU Catalunya**, que acreditarà el resultat d'aquest procés. Amb aquesta finalitat, el DURSI, **AQU Catalunya**, les set universitats públiques i la majoria d'universitats privades han signat convenis que estableixen la participació de cadascuna en el pla pilot. Fins ara, les universitats catalanes han sol·licitat al DURSI poder oferir, el curs vinent, fins a un total de 49 titulacions de grau i 18 màsters europeus.

Signatura del conveni del Pla Pilot Bolonya entre el DURSI i les universitats públiques.

Aquestes proves pilot es portaran a terme en titulacions a escala de grau i també en titulacions de màster europeu. El nombre total de crèdits per a les primeres serà de 180 crèdits ECTS (European Credit Transfer System – Sistema Europeu de Transferència de Crèdits) possibles, impartits en 3 anys; mentre que per als màsters europeus serà de 120 crèdits ECTS, impartits en 2 anys. Per a les primeres, la planificació dels primers 180 crèdits ECTS de la titulació homologada corresponent s'ha de fer de tal manera, en objectius i metodologia pedagògica, que pugui constituir un títol propi de la universitat, alhora que permeti que l'alumnat pugui assolir també la titulació homologada sense que perdi cap crèdit, d'acord amb la normativa vigent. Si la titulació homologada corresponent és superior a 3 anys (en concret, de 4 o 5 anys), òbviament, per assolir la titulació homologada, l'estudiant haurà de prosseguir els estudis durant 1 o 2 anys més. Aquest pla, el curs vinent, inclourà només els estudiants que inicien les titulacions incloses en el pla.

Aquestes titulacions hauran de tenir en compte en el seu disseny, de manera compatible amb els plans d'estudis vigents, la definició dels objectius formatius, en forma de competències acadèmiques i professionals que ha d'assolir l'alumnat, i també la manera com les ha d'assolir, a partir d'un procés progressiu de consulta i diàleg amb tots els agents socials implicats. També caldrà planificar la manera com s'assoleixen i com s'avaluen aquestes competències i habilitats per passar del concepte d'ensenyament al d'aprenentatge. Alhora serà imprescindible estimular la motivació i la preparació específica del professorat i del personal d'administració i serveis que participi en el desenvolupament d'aquestes titulacions pilot, sobre la base de nous enfocaments pedagògics i amb el suport específic de les TIC i les noves metodologies en aquells aspectes de l'aprenentatge i de la gestió en què es consideri pertinent.

Cal remarcar que el títol que s'assolirà amb les proves pilot d'adaptació a l'EEES serà un títol propi addicional lliurat per la universitat, el qual per a les titulacions de grau s'obtindrà després d'haver cursat els primers 180 crèdits de la titulació homologada corresponent. Per tant, l'estudiant tindrà l'avantatge de posseir, al cap de tres anys d'estudi a la universitat, un títol addicional adaptat a les directrius europees, acreditat per **AQU Catalunya** i amb consideració social i acadèmica, que impulsarà la Generalitat de Catalunya i que serà impartit utilitzant millores pedagògiques que permetran a l'estudiant assolir unes determinades competències i habilitats útils per a certes sortides en el món del treball. D'altra banda, li hauria de permetre matricular-se, si és el seu desig, en màsters oferts a la mateixa universitat o en altres universitats europees.

Josep Grifoll, cap de l'Àrea d'Avaluació de la Qualitat d'**AQU Catalunya**

La Guia general per a l'adaptació de les titulacions a l'Espai europeu d'ensenyament superior, una oportunitat per augmentar la qualitat

La prioritat d'**AQU Catalunya** en el pla pilot d'adaptació de les titulacions a l'EEES ha estat la d'aprofitar aquest moviment per augmentar la qualitat dels ensenyaments universitaris. En aquest sentit, la línia plantejada per **AQU Catalunya** proposa eines metodològiques que han de permetre repensar l'ensenyament universitari des d'una nova perspectiva; una visió que, tenint sempre present el concepte d'autonomia universitària, faci evident un conjunt de bones pràctiques tant pel que fa al procés d'ensenyament-aprenentatge com en la constitució de mecanismes d'assegurament de la qualitat.

Com és obvi, la transformació del model d'ensenyament derivat de la Declaració de Bolonya no és una qüestió que es pugui resoldre a curt termini. Ens equivoquem si penséssim que es tracta d'una simple adequació en el nombre de crèdits dels ensenyaments, o fins i tot de l'adequació dels ensenyaments a una estructura cíclica de títols de grau i postgrau. De fet, si aquest fos l'objectiu final, fóra fàcil pensar que el canvi de model no suposaria cap innovació espectacular. Des d'**AQU Catalunya** entenem que aquest pla pilot ha de motivar un debat intens en el si de les facultats sobre quins han de ser els veritables reptes en l'àmbit de l'educació superior durant els propers deu anys. I com a element primordial s'hauria de tenir present una doble perspectiva: la de l'ensenyant (professorat) i la de l'aprenent (alumnat).

Cal considerar, per tant, que la *Guia general per a l'adaptació de les titulacions a l'Espai europeu d'ensenyament superior* és una eina que ha de facilitar el treball als responsables, i al conjunt de la comunitat universitària, en un procés de canvi que no ha de ser puntual en el temps, sinó progressiu. Això ha d'afavorir, per exemple, la introducció d'elements innovadors, l'adequació progressiva dels recursos i les polítiques, o la detecció i correcció de febleses dels nous dissenys.

Què planteja la metodologia d'**AQU Catalunya**?

En primer lloc, hi ha una demanda per tal d'identificar de forma molt més precisa els objectius educatius que han d'encapçalar la proposta d'un ensenyament universitari, en aquest cas de grau i de màster europeu. Cal, doncs, fer explícit quin és el perfil de graduat i les seves competències com a futur professional. Això hauria de concòrdar amb els objectius d'aprenentatge proposats.

En segon lloc, la guia descriu tot un seguit de propostes sobre quins són els elements en l'àmbit de l'organització docent i d'aprenentatge sobre els quals caldria reflexionar. És evident que l'explicitació en els programes docents de les competències que ha d'adquirir l'estudiant demana la configuració d'uns "espais" docents diferents dels tradicionals, com el de la classe magistral individual, o bé una seqüència

formativa diferent, per no esmentar la importància de la tutoria. A tall d'exemple, també podríem pensar en la coordinació de les matèries per tal de facilitar l'adquisició transversal d'un determinat tipus de competència genèrica, o bé en l'articulació de mètodes que incrementin la participació activa de l'estudiant.

En tercer lloc, hi ha, evidentment, la qüestió de com caldria organitzar l'avaluació dels aprenentatges; uns aprenentatges descrits en forma de compromís en els objectius de la titulació i que van més enllà dels clàssics coneixements teòrics. A tot això, cal afegir-hi una reflexió circular sobre quin ha de ser el perfil de nou estudiant que accedeix a cadascun dels estudis universitaris, tenint en compte els objectius formatius que es postulen.

En darrer terme, però no menys important, la guia planteja la necessitat de disposar d'un sistema de procediments que vetllin de manera permanent per la qualitat de l'ensenyament.

Com s'ha dit anteriorment, la metodologia està configurada de forma que els responsables universitaris treballin de manera progressiva en el disseny de les propostes formatives i, per tant, al llarg de la implantació dels ensenyaments. En aquest sentit, la guia ofereix un esquema de seguiment i planificació operativa de les propostes d'ensenyaments.

AQU Notícies: el nou butlletí electrònic d'**AQU Catalunya**

AQU Catalunya ha començat a distribuir el butlletí mensual *AQU Notícies* en suport electrònic, i d'aquesta manera ha obert un nou espai de comunicació amb la comunitat universitària. *AQU Notícies* es presenta en un format clar que prioritza l'accés a la informació. El contingut del butlletí es distribueix en tres grans apartats: "Resum del mes", on es recullen les notícies generades per **AQU Catalunya** els últims 30 dies; "L'opinió",

on membres destacats de la comunitat universitària catalana o internacional parlen sobre qüestions relacionades amb la qualitat o altres temes rellevants en l'àmbit universitari, i "Destaquem", on s'enllaça amb notícies relacionades amb la qualitat i la integració a l'EEES publicades en altres webs, diaris i revistes. Des del web www.aqucatalunya.org el podeu consultar i us hi podeu subscriure.

Anna Prades, AQU Catalunya

Medicina, Psicologia i Enginyeria Química: programa DISSENY

El programa DISSENY neix, com es descriu a eButlletí 19, com la primera iniciativa per adaptar els estudis universitaris a l'EEES.

D'aleshores ençà han aparegut dos projectes en els quals aquest programa ha contribuït: el projecte de convergència de l'ANECA i el projecte de proves pilot.

Just a l'inici del seu treball, va sorgir el projecte ANECA de convergència europea. Els tres ensenyaments del programa DISSENY –Medicina, Psicologia i Enginyeria Química–, hi participaven amb grups d'àmbit estatal. La tasca del grup DISSENY ha estat un *input* molt valorat per aquest grup, pel que fa a la fase de definició de competències.

D'altra banda, i pràcticament al meridià del seu treball, es llança el projecte de proves pilot per a l'adaptació de les titulacions a l'EEES. La feina dels grups del programa DISSENY ha estat fonamental per afrontar el repte tècnic que presentava aquest projecte.

A continuació, mig any després d'iniciar-se, es fa un repàs de la feina feta i de la que queda per fer.

Psicologia i Medicina: la definició de les competències professionals

Els grups de treball de Medicina i Psicologia han començat la feina definint el perfil de competències que un graduat de les universitats catalanes hauria d'assolir, tot i tenir present que cada universitat pot afegir-ne i especialitzar-se en alguna àrea determinada.

El procés de definició ha estat complex. En el cas de Medicina es partia d'un referent internacional clar: l'Institute for International Medical Education en el document *Global Minimum Essential Requirements*. En el cas de Psicologia, els referents han estat molt més diversos; entre prop d'una vintena de documents, cal destacar-ne el projecte europeu d'EuroPsyT (2001), els referents britànics per a Psicologia de la Quality Assurance Agency (2002) o d'altres procedents de l'American Psychological Association o del mateix Col·legi Oficial de Psicòlegs.

La definició de les competències és el pas previ necessari per al disseny de totes les estratègies i eines que permetin assegurar l'assoliment d'aquest perfil. Dins aquestes eines i estratègies, cal destacar-ne les que han de reflectir el canvi de paradigma docent que es planteja en la convergència europea.

Enginyeria Química: un plantejament ampli del disseny dels plans d'estudis

El treball d'aquest grup ha consistit en l'anàlisi de diferents aspectes que cal considerar a la guia, des del procés de disseny dels plans d'estudis fins a aspectes relacionats amb el seu desenvolupament, inclòs el disseny dels projectes final de carrera, passant per la planificació de recursos. S'han abordat aspectes controvertits com ara l'orientació dels estudis de grau (formació bàsica versus formació aplicada).

El grup ha treballat amb documents internacionals com són el *Frontiers in Chemical Education* o documents de l'ABET, però sense perdre de vista el context economicosocial de les facultats catalanes. En una segona fase, es procedirà a definir amb més detall el perfil de formació.

Finalitzat el procés d'avaluació del professorat de la URL

El passat 10 de maig **AQU Catalunya** va comunicar els resultats del procés d'avaluació de l'activitat docent i investigadora del professorat de la URL. D'un total de 273 sol·licituds rebudes, n'han obtingut l'avaluació positiva 206 (el 75%).

Per àmbits de coneixement, els resultats s'han distribuït de la manera següent:

Àmbit	Sol·licituds	Avaluació positiva
Humanitats	34	27 (79%)
Ciències Socials	138	105 (76%)
Ciències	45	32 (71%)
Ciències Mèdiques i de la Salut	22	18 (82%)
Enginyeria i Arquitectura	34	24 (76%)
TOTAL	273	206 (75%)

AQU Catalunya també avaluarà el professorat de la UAO i la UIC

La URL ha estat la primera universitat privada de Catalunya que, d'acord amb el nou ordenament legal, ha sol·licitat formalitzar un conveni amb **AQU Catalunya** per a l'avaluació del seu professorat. **AQU Catalunya** avaluarà també el professorat de la Universitat Abat Oliba i la Universitat Internacional de Catalunya després d'haver signat els convenis de col·laboració corresponents els passats 7 de maig i 11 de juny respectivament. Per a aquest 2004 hi haurà un únic període de presentació de sol·licituds. La UAO i la UIC les hauran de trametre a **AQU Catalunya**, en un sol lliurament, abans del 16 de desembre.

Les universitats opinen sobre l'estructura de les noves titulacions

1. En el context de la seva universitat, quins són els punts forts i els punts febles a l'hora d'afrontar l'experiència d'implantació de titulacions d'acord amb el plantejament de l'EEES?
2. Quin paper creu que hauria de jugar AQU Catalunya en el procés d'implantació de l'EEES en el sistema universitari català?

Maria Dolors Riba, vicedirectora d'Afers Acadèmics de la UAB

1. Punts forts:

- Diverses titulacions han estat treballant durant el present curs en la definició dels perfils de formació basats en competències.
- Un nombre important de professors novells i sèniors han seguit cursos de formació en noves metodologies docents.
- La UAB és una universitat capdavantera en l'ús de les TIC.
- Tenim un bon teixit de relacions internacionals que ens facilitarà arribar a acords amb altres universitats per tal d'establir dobles titulacions.

Punts febles:

- Hi ha titulacions que tenen grups grans.
  - La dedicació docent ha estat poc valorada.
  - La funcionalitat dels espais docents actuals no afavoreix el canvi.
2. Un paper d'acompanyament, proporcionant guies d'orientació i referents de bones pràctiques. Seria bo que es consideressin les restriccions del marc legislatiu vigent.

Benjamín Suárez, comissionat de l'EEES de la UPC

1. La implantació dels principis i criteris que comporta el procés de convergència a l'EEES suposa canvis no tant sols superficials o purament formals, sinó que es tracta d'un canvi de paradigma que implica dificultats i riscos evidents, com també és evident la necessitat de més compromís de la universitat amb la societat actual.

Les universitats presenten punts forts i punts febles davant d'aquest repte. En el cas de la UPC són aquests.

Punts forts:

- La sensibilització del Consell de Direcció, compromès amb línies estratègiques del seu programa, orientades a assolir una estructura universitària que sigui competitiva i moderna a escala nacional i internacional.
- La sensibilització dels òrgans tant personals com estructurals de la UPC, que veuen clar la projecció social i de futur que conté el canvi de paradigma proposat.

- Les experiències pràctiques que realitza la UPC, en diferents àmbits, per adaptar estructures i enfocaments educatius i per adquirir el coneixement i la maduresa necessaris per abordar el canvi amb realisme i coherència.

- La tradició de la UPC, demostrada en el compromís amb la qualitat, que és un dels eixos estratègics del procés de Bolonya.

Punts febles:

- La dificultat que presenten els ensenyaments tècnics que donen accés a professions regulades. Aquí hi ha una inèrcia enfront del canvi de paradigma; les condicions socials del canvi són complexes.
  - La regulació de les professions vinculades a les titulacions tècniques és un aspecte de solució complexa.
2. Constituir-se com a observatori de bones pràctiques en l'àmbit europeu, que puguin afavorir la integració de les universitats catalanes a l'EEES i proporcionar informació objectiva de l'evolució previsible de l'ensenyament superior.

Josep Joan Moreso, vicedirector de Professorat i de l'EEES de la UPF

1. Afavorir un marc metodològic que asseguri un compliment eficient dels objectius finals i impulsi la coordinació de les activitats que es duen a terme en l'àmbit de l'EEES.

El repte de la qualitat en l'ensenyament, fixat pel Parlament de Catalunya en la llei de creació de la UPF i objectiu prioritari de la universitat, ens situa en una posició de privilegi per assolir les fites marcades en la construcció de l'EEES.

L'experiència recollida en l'ús innovador de les TIC adreçades a la docència, els plans específics de formació del professorat, la creació del Programa per a la Qualitat Educativa i les seves actuacions encaminades al nou paradigma docent que Europa ens assenyalava, posen a l'abast de la UPF una entrada a l'EEES sense incerteses ni riscos.

L'estudiant, com a eix del nou model d'aprenentatge, el professorat i el personal d'administració i serveis volen bastir una comunitat universitària a la UPF aglutinada i engrescada, ara en el marc europeu, i continuar sent un referent de qualitat al servei de la societat.

2. La construcció de l'EEES requereix l'esforç de tots els actors implicats en l'ensenyament superior. **AQU Catalunya** ha d'assumir, en un primer moment, un paper de suport, de tutela i d'anàlisi de necessitats. Cal visualitzar que es treballa plegats en l'objectiu comú d'enfortir el sistema universitari de Catalunya i de situar-lo com un referent en l'EEES.

En una segona fase caldrà avaluar els resultats i treballar les propostes de millora. L'acreditació dels títols i el rendiment de comptes a la societat, pels quals tan clarament ha apostat la UPF, s'han d'emprendre en una tercera fase que completi la tasca que, al nostre entendre, ha d'abordar **AQU Catalunya**.

Joan Prat, vicerector de Qualitat i Planificació de la UdL

1. Punts forts:

- Dimensions reduïdes dels ensenyaments, la qual cosa facilita els acords i la gestió dels canvis.
- Necessitat d'innovar detectada en la major part de plans estratègics.
- Lideratges clars en molts ensenyaments.

Punts febles:

- Poc coneixement del procés.
- Percepció de poca definició del procés.
- Necessitat de normes, si pot ser de rang legal.
- Por a la llibertat i a la diferenciació.
- Conservadorisme acadèmic.
- Feblesa de l'estructura organitzativa, començant pel sentiment corporatiu.
- Manca d'acords fermes sobre la direcció organitzativa del centre.
- Desconfiança respecte de les capacitats col·lectives.

2. El paper d'**AQU Catalunya** en l'adaptació a l'EEES hauria d'anar enfocadament a explicitar els eixos fonamentals de la convergència, determinar cap a on va dirigida i definir el motiu d'aquesta convergència, i també a gestionar el projecte finançat (d'acord amb els interessos del DURSI) i donar criteris per orientar la reflexió sobre quins són els aspectes que caldria renovar.

Tot i generar procediment per tal d'accelerar al màxim el procés, **AQU Catalunya** hauria d'intentar donar terminis raonables per a l'adaptació majoritària als canvis culturals que el canvi comporta, i aprofitar l'adaptació, si es pot, per crear una cultura d'acreditació més centrada en els resultats que en la planificació del procés (pla d'estudis).

Finalment, **AQU Catalunya** podria aprofitar el procés per introduir els conceptes de llibertat acadèmica (de la institució), lligada a la responsabilitat col·lectiva assumida pels òrgans de govern i a la rendició de comptes.

Mercè Gisbert, vicerectora de Docència i Noves Tecnologies de la URV

1. A la URV en la implantació de les titulacions EEES els punts forts són:
  - El compromís de la institució, des del punt de vista polític, amb els temes de convergència europea.
  - La implicació dels responsables d'ensenyament en el procés de canvi metodològic i estructural de les titulacions.
  - L'existència d'un nombre suficient de professors motivats per tal d'assumir, progressivament, el repte que suposa anar cap a l'EEES.

Els punts febles més importants són:

- Els recursos econòmics de què es disposa com a universitat, pensats i dimensionats segons el model d'universitat actual.
  - La dimensió dels grups i dels espais pensats per al model actual (amb grans grups).
  - La poca cultura que hi ha a la URV d'avaluació continuada i d'implicació activa dels alumnes en el procés d'ensenyament i aprenentatge.
2. Progressivament, per tal de garantir la qualitat dels processos i els productes universitaris, s'han anat implantant programes, estratègies i metodologies d'avaluació.

Actualment, en tot el procés d'EEES, **AQU Catalunya** hauria de tenir un paper fonamental en dos aspectes:

- Des del punt de vista intern de les titulacions, per garantir el desenvolupament correcte d'aquestes titulacions segons els principis de l'EEES.
- Des del punt de vista extern de les titulacions, per poder afavorir els processos de transparència i d'acreditació conjunta amb les altres universitats europees i per tal que el procés d'acreditació que es faci aquí sigui reconegut per les altres agències de qualitat i per les altres universitats europees.

Carles Sigalés, vicerector de Política Acadèmica i Professorat de la UOC

1. La nostra és una universitat que ofereix titulacions mitjançant un model no presencial, basat en l'ús intensiu de les TIC. Aquest model innovador desenvolupa tota la seva activitat

docent amb un sistema d'ajuts i suports a l'estudiant que, en definitiva, és el protagonista del seu propi procés d'aprenentatge. En aquest sentit, el nostre model respon força als requeriments del tipus de docència que es promou amb el sistema de crèdits ECTS. Així mateix, a causa de les característiques dels nostres estudiants, l'enfocament dels nostres títols ja té en compte aquesta doble finalitat acadèmica i professionalitzadora pròpia dels plantejaments EEES. Tot i així, el disseny i el desplegament de títols partint de competències requerirà un procés de formació i d'adaptació a les noves demandes, en què haurem de fer un esforç important els propers anys.

2. **AQU Catalunya** pot jugar (de fet, ja està jugant) un paper molt important en aquest procés d'implantació de l'EEES, posant l'accent sobretot en l'acompanyament i l'assessorament a les universitats en aquesta fase d'adaptació. I també en el desenvolupament de sistemes d'avaluació de la docència que ajudin el professorat a donar a aquesta funció la importància que l'EEES li atribueix.

Josep Gallifa, vicerector Acadèmic de la URL

1. Punts forts:

- Tradició de qualitat en la formació als centres de la URL.
- Consolidació de la formació de postgrau i doctorat en la major part de centres.
- Capacitat de gestió i agilitat en la presa de decisions.
- Professorat qualificat i en una part avaluat positivament per **AQU Catalunya**.

Punts febles:

- Manca de definició del model universitari de convergència europea en l'àmbit estatal.
- Manca de finançament per als serveis que presten els centres de la URL.
- Mancances en la redefinició d'alguns serveis en el nou entorn europeu: suport a la docència, relacions internacionals, etc.
- Mancances en la internacionalització d'algunes àrees.

2. **AQU Catalunya** ha de ser l'agència de referència de les universitats de Catalunya en tot allò que es refereix a l'avaluació i la millora de la qualitat: avaluació institucional, acreditació, certificació, avaluació del professorat, etc. Això ho haurà de realitzar en col·laboració amb altres agències de l'Estat o europees.

La convergència europea és una oportunitat per aprofundir en la funció formativa de la universitat. Abans del 2010 les

universitats han d'adaptar les titulacions al nou EEES i, específicament, adaptar el sistema del crèdit europeu. **AQU Catalunya** pot ser un element clau per facilitar el coneixement de les millors pràctiques, un autèntic *benchmarking*, que contribueixi a la millora de la qualitat de la formació, tot potenciant la diversitat i l'adaptació que faci cada universitat en l'exercici de la seva autonomia.

S'haurien d'evitar processos estandarditzats i un excés de burocràcia, per poder destinar les energies al canvi real. En cas d'haver-se de realitzar una avaluació prèvia per a l'adaptació de les titulacions, jo apostaria en aquest cas per una avaluació de procés, orientadora i voluntària.

Pere Quer, vicerector d'Afers Acadèmics de la UVic

1. En primer lloc, cal dir que la UVic té engegada des de fa tres cursos una experiència pròpia cenyida a la metodologia del crèdit europeu, en la qual ja ha avançat enormement. En el cas de l'actual experiència d'implantació de titulacions, el principal punt fort i el principal punt feble coincideixen paradoxalment: la dimensió de la Universitat. La possibilitat de crear titulacions amb enfocaments molt diferents de les homologades necessita més volum que el que té la UVic; però, per contra, la capacitat dels seus departaments per fer canvis en les orientacions formatives és relativament gran.
2. Crec que **AQU Catalunya** ha de jugar un paper d'instància orientadora que marqui pautes i criteris homogenis per a la construcció i el desplegament d'aquestes titulacions.

Salvador Vidal, vicedegà de Magisteri de la UIC

1. El punt fort és que, des de fa un any, a les reunions de seminari que fem al llarg del curs hem estat treballant i reflexionant sobre les competències d'universitat, ja que des del rectorat s'ha impulsat un pla de reforma en totes les titulacions. En el Departament d'Educació hem treballat les competències específiques de Magisteri i molts professors han començat aquest curs 2003-2004 a treballar-les en les seves assignatures, tot aprofitant la seva experiència en innovació docent. Això ha implicat modificar, adaptar i compartir tant la metodologia com els criteris d'avaluació.

El punt feble és que és un treball fruit de la reflexió de tot un any, on hi ha professors que s'han implicat més que d'altres, i ara s'hi han d'implicar tots d'una manera ràpida per introduir-ho el curs que ve.

2. **AQU Catalunya** hauria de jugar un paper d'assessorament i de formació del professorat i facilitar tot el material que tingui, perquè l'experiència sigui tot un èxit i pugui ser un model a copiar. I n'hauria d'establir les directrius, si és que es vol crear un mapa català de l'educació superior.

LUC: Llei 1/2003, de 19 de febrer, d'universitats de Catalunya
(DOGC núm. 3826, de 20 de febrer de 2003)

Què en diu la LUC?: Les titulacions de Bolonya

La creació de l'EEES a partir de la Declaració de Bolonya de 1999, signada pels ministres europeus d'Educació, contribueix a donar coherència a l'àmbit universitari.

En relació amb les titulacions, en el procés de creació de l'EEES i per tal de promocionar aquest sistema, s'estableixen uns objectius que s'integren en la redacció i l'articulació de la LUC.

La Declaració de Bolonya disposa l'adopció d'un sistema de títols fàcilment comprensibles i comparables per mitjà, entre altres mesures, del suplement europeu al títol, amb la finalitat de promoure l'ocupació dels ciutadans europeus i la competitivitat del sistema d'ensenyament superior europeu a escala internacional. En aquest sentit, l'article 15 de la LUC en regula la informació i la transparència: "Als efectes de fomentar l'espai europeu de titulacions, els diplomes i els títols que expedeixin les universitats han d'ésser acompanyats pel suplement europeu del títol. Aquest ha de contenir els elements d'informació que garanteixin la transparència en relació amb el nivell i el contingut dels ensenyaments cursats. El departament competent en matèria d'universitats i les universitats, mitjançant el Consell Interuniversitari de Catalunya, poden adaptar, d'acord amb la normativa vigent, el disseny del suplement europeu del títol a les especificitats del sistema universitari de Catalunya."

L'estructura de cicles que es desprèn de la Declaració de Bolonya pretén harmonitzar els cicles universitaris i fomentar uns ensenyaments superiors més generalistes en les primeres etapes i més especialitzats en les darreres. Així, a una primera

fase de formació general en una o en diverses àrees, amb èmfasi en la capacitat per afrontar un món complex i la transmissió d'habilitats per a la resolució de problemes, li segueix una segona fase molt més especialitzada, amb una orientació cap a l'exercici professional o la recerca. El sistema es completa amb una darrera fase d'aprofundiment professional o de doctorat. Aquest objectiu es recull en el primer paràgraf de l'article 16 de la LUC.

Finalment, la Declaració de Bolonya fa referència a la promoció de la cooperació europea en matèria d'assegurament de la qualitat mitjançant el desenvolupament de criteris i metodologies comparables. L'article 137 de la LUC estableix que **AQU Catalunya** és el principal instrument per a la promoció i l'avaluació de la qualitat.

L'article 138 disposa que "l'avaluació de la qualitat, la certificació dels processos i l'acreditació de l'aprenentatge dels ensenyaments del sistema universitari de Catalunya s'han d'orientar a llur adequació permanent a les demandes socials, als requisits de qualitat de formació universitària i a la millora contínua de llurs processos, en el marc de l'Espai europeu d'ensenyament superior".

La disposició transitòria sisena tracta de l'adaptació curricular sobre l'EEES i estableix que **AQU Catalunya** "pot acreditar les titulacions pròpies que posin en marxa les universitats en correspondència amb les titulacions establertes en el marc de l'espai universitari europeu".

Fe d'errates

A l'article publicat a les pàgines centrals d'elButlletí 20, on diu "Joaquín Tena, degà de la Facultat d'Empresarials de la UPF" hauria de dir "**Joaquín Tena, director de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials de la UPF**".

elButlletí fa cinc anys

Fa cinc anys el Consorci Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya va decidir editar el Butlletí d'Informació de la Qualitat Universitària, publicació de caràcter trimestral, amb l'objectiu d'aprofundir en les activitats dutes a terme des de l'Agència, les universitats i el DURSI en matèria de qualitat, i també d'informar el col·lectiu universitari sobre les pràctiques que es desenvolupen en aquest àmbit a escala estatal i internacional. En aquest temps, **elButlletí** s'ha anat consolidant, com demostra el fet que el tiratge hagi passat de 1.500 exemplars als 3.200 actuals.

Són molts els temes que s'hi han tractat i molts els col·laboradors que l'han fet possible. Des d'aquí volem fer arribar a tots ells el nostre més sincer agraïment, com també a tots els membres de la comunitat universitària que llegeixen **elButlletí** i n'asseguren la continuïtat.

Consell de redacció | Gemma Rauret Dalmau, Joan Bravo Pijoan, Sebastián Rodríguez Espinar, Josep M. Vilalta Verdú, Martí Estruch Axmacher, Maria Giné Soca

Redacció | Maria Giné Soca i Conchita Herruzo Fonayet

Disseny i maquetació | Josep Turon i Eva Calatayud

Edita | Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya. Via Laietana, 28, 5a planta 08003 Barcelona
Tel.: 93 268 89 50 www.aqucatalunya.org

Dipòsit legal | B-47.523-2000